

Kontrollkommisjon 1 for Lovisenberg Diakonale Sykehus
Astrid Haram
Postboks 4970 Nydalen
0440 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/48465-3
Saksbehandler: Hanne Skui
Dato: 30.11.2021

Lovfortolkning - Psykisk helsevernloven § 4-4 - Behandling med antipsykotika under tvungen observasjon

Det vises til telefonsamtale 5. november og epost av 14. november 2021.

Du opplyser at det ved en institusjon i psykisk helsevern regelmessig gis antipsykotika i form av Zyprexa tabletter til pasienter som er underlagt tvungen observasjon, dersom institusjonen vurderer at pasientene er samtykkekompetente til legemiddelbehandling. Du spør om dette er en praksis som er i tråd med formålene bak observasjonsbestemmelsen. jf. [psykisk helsevernloven \(phvl.\) § 3-2](#).

Behandling med antipsykotiske legemidler uten samtykke etter phvl. § 4-4 forutsetter at pasienten er underlagt *tvungent psykisk helsevern*. Det kan altså ikke gis behandling med hjemmel i phvl. § 4-4 til pasienter under *tvungen observasjon*. Det vises ellers til kommentaren til phvl. § 4-4 første ledd i [rundskrivet til psykisk helsevernloven](#) og til psykisk helsevernforskriften § 22 i [rundskrivet til forskriften](#). Bakgrunnen for dette er at observasjonstiden skal anvendes til å avklare om vilkårene for tvungent psykisk helsevern er oppfylt. Dette kan for eksempel være å avklare om pasienten har en alvorlig sinnslidelse eller om det er andre forhold, som rus eller en somatisk tilstand, som forårsaker pasientens symptomer.

Behandling med antipsykotiske legemidler kan imidlertid gis med pasientens eget samtykke dersom vedkommende er samtykkekompetent til slik behandling. Dersom pasienten er innlagt til tvungen observasjon, innebærer det at vedkommende vurderes å mangle samtykkekompetanse i forhold til innleggelse til tvungen observasjonen, jf. § 3-2 første ledd nr. 3. Selv om en pasient vurderes å mangle samtykkekompetanse i forhold til tvungen observasjon, kan vedkommende likevel etter *en konkret vurdering* være samtykkekompetent i forhold til legemiddelbehandling. Se omtale av dette i kommentarene til phvl. § 2-1 i [rundskrivet til psykisk helsevernloven](#).

HelseDirektoratet ser at det kan fremstå i motstrid med formålet bak tvungen observasjon, at pasienter kan motta samtykkebasert legemiddelbehandling i observasjonstiden. Det må imidlertid ses hen til at formålet med observasjonstiden etter phvl. § 3-2 prinsipielt sett er å undersøke behovet for *tvungent psykisk helsevern*, ikke å undersøke behovet for legemiddelbehandling. Videre er det i de tilfellene som denne saken gjelder, ikke vilkårene i phvl. § 4-4 som må vurderes oppfylt, men derimot om det er forsvarlig helsehjelp å gi pasienten antipsykotikabehandling (ettersom pasienten vurderes samtykkekompetent for slik behandling).

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og rettsaker

Hanne Skui

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Det skal i for øvrig bemerkes at antipsykotika forordnes for å avdempe bestemte *symptomer forbundet med psykoselidelser*, og at det ikke er en forutsetning for forordning at pasienten har en avklart diagnose.

Vennlig hilsen

Dag Erlend Reite e.f.
avdelingsdirektør

Hanne Skui
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk